

Слободен софтвер. Пробна верзија. Лиценциран софтвер.

Денес производство на програми е огромна индустрија во целиот свет која е во голем пораст. Секоја компјутерска програма доаѓа со лиценца која на корисникот му дозволува одредени права на користење. Произведувачот со лиценцата ја заштитува својата програма од копирање и од злоупотреба. Најчесто користените лиценци се:

- сопственичка (proprietary) комерцијална лиценца,
- делен софтвер (shareware),
- јавен (public domain software) софтвер,
- слободен софтвер (freeware),
- софтвер со отворен код (open source).

Сопственичка (proprietary) комерцијална лиценца се употребува за деловна примена. Произведувачот дава право на користење на софтвер за парична надокнада. Софтверот може да се користи под точно утврдени услови додека сопственоста секогаш останува кај произведувачот. Купувачот добива и соодветна документација и можност да се регистрира кај произведувачот како подоцна би можел да добива нови верзии на програмата и би имал поддршка од произведувачот. Примери на софтвер со сопственичка лиценца се Microsoft Office, Adobe Photoshop, Corel Draw и др.

Делен софтвер (shareware) е софтвер со лиценца според која корисникот може да го употребува софтверот определено време, одреден број пати или со ограничени можности и да се запознае со неговите можности. По истекување на пробниот период корисникот треба да купи комерцијална лиценца инаку повеќе не може да го користи. Демо верзија (demo) е еден вид покажувачка програма при што не функционираат сите опции. Пробна верзија (trial) е верзија на програмата при што таа работи комплетно, но по одредено време престанува со работа. Програмите со оваа лиценца воглавно се дистрибуираат преку download од веб-локацијата на произведувачот. Познати shareware производи се WinZip, многу антивирусни програми како Eset Nod32 и други.

Јавен (public domain software) софтвер се дистрибуира бесплатно и може слободно да се копира и разменува. Корисниците обично немаат поддршка од произведувачот.

Слободен софтвер (freeware) е софтвер со лиценца според која на корисникот му се овозможува потполно бесплатно користење на софтверот, но често под некој услов, на пример користење во некомерцијални цели или за домашна употреба. Произведувачите на софтвер понекогаш поставуваат ограничени верзии (ограниченост на нивоа во игри, ограничен број на изработени документи и сл.) на својот софтвер како freeware верзија со цел да ги покажат можностите на својот главен производ. Примери на freeware програми се Internet Explorer, 7-zip, Adobe Reader и антивирусните програми AVG free edition и Avast home.

Софтвер со отворен код (open source) е софтвер со кој доаѓа и неговиот изворен код. Сите лиценци за софтвер со отворен код дозволуваат промени во кодот и понатамошна дистрибуција. Така софтверот е бесплатен за сите и сопственоста не е поставена од страна на поединец или претпријатие. GPL, LGPL и BSD се типови на open source лиценци. Проекти со ваква лиценца се Linux, OpenOffice и Apache web server.

Постојат и други видови софтвер: **adware** – софтвер кој е бесплатен за корисникот али е финансиран од реклами, **abandonware** – софтвер чиј произведувач повеќе не постои или не е подржан од страна на произведувачот, приватен софтвер – софтвер развиен по нарачка кој според тоа нема примена за други цели.

Програмите често се копираат и се дистрибуираат без знаење на авторот (**тнр. пиратски софтвер**). Се поставува прашање за авторските права надокнада на штета на произведувачите. Во многу земји ова е уредено со Закон. Продавање и купување, како и поседување на пиратски софтвер подлежи на кривично гонење, според Законот за интелектуална сопственост, во кој се предвидени големи казни за прекршителите.